

Asia

EU:n kehittäminen; institutionaaliset kysymykset

Kokous

U/E/UTP-tunnus

E 96/2017 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan parlamentti hyväksyi 7.2.2018 ehdotuksen Eurooppa-neuvoston päätökseksi Euroopan parlamentin kokoonpanosta vaalikaudeksi 2019-2024.

EU-maiden valtion- tai hallitusten päämiehet keskustelivat aiheesta epävirallisessa kokouksessa 23.2.2018. Puheenjohtaja Tuskin johtopäätös keskustelusta oli, että päämiehet ”kannattivat laajalti periaatetta, jonka mukaan vähemmän jäsenvaltioita tarkoittaa vähemmän Euroopan parlamentin paikkoja, jolloin meppien määrää vähenisi 751:stä 705:een”.

Puheenjohtajavaltion mukaan yhteisymmärrys parlamentin kokoonpanosta on tarkoitus vahvistaa lähiviikkoina Coreperissa. Tämänhetkisten tietojen mukaan asia tulisi Coreperin asialistalle ns. I-asiana (= hyväksytään keskustelutta, ellei kukaan jäsenvaltioista ennen kokousta ilmoita vastustavansa asiaa). Coreper-käsittelyn jälkeen Eurooppa-neuvoston päätösluonnoksen teksti viimeistellään teknisesti.

Eurooppa-neuvosto tarvitsee Euroopan parlamentin hyväksynnän päätökselle. Menettely tämän hyväksynnän saamiseksi on tarkoitus käynnistää toukokuussa. Jäsenvaltioiden tuki menettelyn käynnistämiseksi pyydetään Eurooppa-neuvoston kirjallisessa menettelyssä.

Euroopan parlamentin on tarkoitus hyväksyä Eurooppa-neuvoston päätösluonnos täysistunnossaan kesäkuussa.

Eurooppa-neuvoston on määrä hyväksyä päätös keskustelutta 28.-29.6.2018.

Suomen kanta

Suomi ei ole kannattanut Ison-Britannian EP-paikkojen tai osan niistä jakamista. Suomi on katsonut, että pienemmän EU:n tulisi tarkoittaa pienempiä toimielimiä. Ison-Britannian eron myötä on löydettävä säästökohteita. Myös tulevaisuudessa mahdollisesti tapahtuvien laajentumisten varalle on jätettävä riittävästi paikkoja. Suomi on katsonut, että jos nykyisessä paikkajaossa olevia epäsuhtia halutaan korjata vaalikaudelle 2019–2024, se tulisi tehdä ensisijaisesti EU27:n tämänhetkisen paikkamäärän puitteissa.

EU-maiden päämiesten epävirallisessa keskustelussa esitettiin myös muita varauksellisia kantoja Euroopan parlamentin ehdotuksen suhteen. Mikään näistä jäsenvaltioista ei ole kuitenkaan esittänyt neuvottelujen avaamista paikkajaosta eikä myöskään ilmaissut olevansa valmis kaatamaan ehdotuksen.

Saavutettu laaja yhteisymmärrys ei vastaa Suomen aiemmin linjaamia tavoitteita. Suomi ei kuitenkaan ole valmis yksin kaatamaan parlamentin ehdotusta. Suomi voi tässä neuvottelutilanteessa hyväksyä kompromissina parlamentin ehdotuksen mukaisen paikkajaon kaudelle 2019–2024.

Pääasiallinen sisältö

Eurooppa-neuvoston vuonna 2013 tekemän päätöksen mukaan Euroopan parlamentin kokoonpanoa tarkastellaan uudelleen ennen vaalikauden 2019–2024 alkua. Aloiteoikeus on parlamentilla. Eurooppa-neuvoston päätös asiasta edellyttää Eurooppa-neuvoston yksimielisyyttä ja parlamentin hyväksyntää. Päätös on tehtävä Ison-Britannian EU-erosta riippumatta, koska nykyinen päätös koskee vain vaalikautta 2014–2019. Merkittävin periaatteellinen kysymys koskee kuitenkin Ison-Britannian EP-paikkoja.

EU:n perussopimusten mukaan kansalaisten edustuksen Euroopan parlamentissa tulee olla alenevasti suhteellinen. Tämä tarkoittaa, että pienemmällä jäsenvaltiolla ei saa olla enemmän jäseniä kuin isommalla ja että jäsenvaltion väkiluvun ja paikkamäärän suhteen tulee kasvaa väkiluvun kasvaessa. Tällä hetkellä tämä ei täysin toteudu.

Euroopan parlamentti hyväksyi 7.2.2018 ehdotuksen Eurooppa-neuvoston päätökseksi parlamentin kokoonpanosta. Parlamentti esittää, että 27 Ison-Britannian 73 paikasta jaettaisiin siten, että lisäpaikkoja saisivat Ranska (5), Espanja (5), Italia (3), Alankomaat (3), Irlanti (2), Puola (1), Romania (1), Ruotsi (1), Itävalta (1), Tanska (1), Suomi (1), Slovakia (1), Kroatia (1) ja Viro (1). Parlamentin koko pienenesi nykyisestä 751:stä 705:een. Ison-Britannian on määrä erota EU:sta maaliskuussa 2019. Mikäli eroaikataulu muuttuu, sovellettaisiin kauden 2014–2019 paikkajakoa, kunnes Ison-Britannian EU-ero tulee voimaan. Parlamentin ehdotus koskee vain vaalikautta 2019–2024. Ennen vaalikauden 2024–2029 alkua parlamentti antaisi Eurooppa-neuvostolle uuden ehdotuksen ajantasaistetusta paikkajaosta.

Parlamentin esittämää paikkajakoa perustellaan sillä, että se mahdollistaisi nykyisessä paikkajaossa olevien epäsuhtien korjaamisen ilman, että yksikään jäsenvaltio menettäisi paikkoja. Paikkajako ei kuitenkaan ole yksiselitteinen eikä perusteluja paikkamäärälle ole esitetty jäsenvaltiokohtaisesti.

Ahvenanmaan maakunta katsoo, että sillä tulee olla edustaja Euroopan parlamentissa, koska se on luovuttanut lainsäädäntövaltaa EU:lle siinä missä valtakunta ja muut jäsenvaltiot. Maakunnan mukaan Suomen tulisi toimia siten, että tämä vaatimus voitaisiin täyttää esimerkiksi Ison-Britannian erotessa EU:sta. Maakunta vetoaa kantansa tueksi muun muassa valtioneuvoston vuoden 2009 Ahvenanmaa-periaatepäätökseen.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEU 14 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan Eurooppa-neuvosto tekee yksimielisesti Euroopan parlamentin aloitteesta ja sen hyväksynnän saatuaan päätöksen, jolla määritellään Euroopan parlamentin kokoonpano ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja periaatteita noudattaen.

SEU 14 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa määriteltyjen periaatteiden mukaan Euroopan parlamentti koostuu unionin kansalaisten edustajista. Edustajien määrä on puhemiehen lisäksi enintään 750. Kansalaisten edustus on alenevasti suhteellinen siten, että vähimmäismäärä on kuusi jäsentä jäsenvaltiota kohden. Jäsenvaltio voi saada enintään 96 paikkaa.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Parlamentti hyväksyi täysistunnossaan 7.2.2018 ehdotuksen Eurooppa-neuvoston päätökseksi Euroopan parlamentin kokoonpanosta.

Ennen kuin Eurooppa-neuvosto voi hyväksyä päätöksen sen tulee saada parlamentin hyväksyntä päätösluonnokselle.

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 16.3.2018
(Aiemmat käsittelyt: EU-ministerivaliokunta 10.11.2017 ja 16.2.2018)

Eduskuntakäsittely

EUN 6/2018 vp ja EUN-raportti EDK-2018-AK-172921
E 96/2017 vp ja EJ 1/2018 vp

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Valtioneuvoston vuoden 2009 periaatepäätöksessä todetaan, että "hallitus myötävaikuttaa pyrkimyksiin kehittää maakunnan vaikutusvaltaa Euroopan parlamentin työskentelyssä ja tulee yhteisötasolla käytävissä tulevilla neuvotteluissa parlamenttipaikkojen jaosta korostamaan Ahvenanmaan kansainvälistä erityisasemaa ja itsehallintoa."

Tähän asti on katsottu, että ei ole edellytyksiä vaalilain muuttamiseksi siten, että Ahvenanmaan maakunta muodostaisi Euroopan parlamentin vaaleissa oman vaalipiirinsä. Perustuslakivaliokunta on

todennut, että kysymys on kuitenkin viimekädessä poliittisesta ratkaisusta. (PeVM 13/2006 vp, PeVL 6/2007)

Taloudelliset vaikutukset

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

Euroopan parlamentin päätöslauselma 7. helmikuuta 2018 Euroopan parlamentin kokoonpanosta (2017/2054(INL) – 2017/0900(NLE))

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VNK/EU-erityisasiantuntija Heli Siivola, p. 0295 160 476.

VNK/Lainsäädäntöneuvos Heidi Kaila, p. 0295 160 313.

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat	Euroopan parlamentti, Eurooppa-neuvosto, jaosto institutionaaliset kysymykset (EU 40)
Hoitaa	VNK
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, SP, STM, TEM, UM, VM, VTV, YM
